

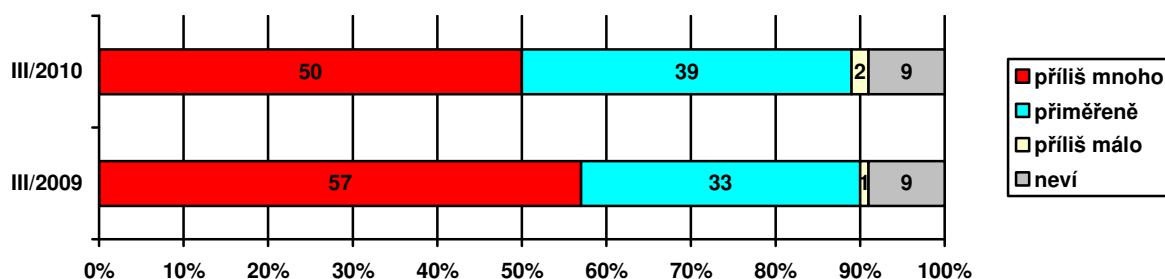
Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2010

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2010, v10-03
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	1. – 8. 3. 2010
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1079
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	OV.43, OV.44, OV.45, OV.110, OV.112, OV.186
Zveřejněno dne:	6. dubna 2010
Zpracovali:	Michal Janíčko, Jan Červenka

V rámci svého březnového šetření CVVM zkoumalo názory české veřejnosti na cizince dlouhodobě či trvale žijící v České republice. Konkrétně byly zjišťovány postoje k tomu, zda by cizinci měli mít právo v ČR dlouhodobě pobývat a zda by jim měla Česká republika umožňovat usazovat se zde natrvalo, jestli ČR má či nemá přijímat uprchlíky, zda by se cizinci dlouhodobě žijící v ČR měli přizpůsobovat našim životním zvyklostem, jestli jejich přítomnost představuje problém a zda jich je v ČR příliš mnoho či nikoli.

Graf 1: Názory na množství cizinců žijících v ČR¹

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, polovina respondentů soudí, že v České republice žije příliš mnoho cizinců. Že je cizinců u nás přiměřeně, si

¹ Otázka: „Domníváte se, že v současné době žije cizinců na území České republiky: a) příliš mnoho, b) přiměřeně, c) příliš málo.“

myslí 39 % dotázaných a pouhá 2 % občanů se domnívají, že u nás pobývá příliš málo cizinců. 9 % respondentů vybralo možnost „nevím“. Oproti loňsku, kdy byla stejná otázka ve výzkumu respondentům položena poprvé, se podíl těch, kdo množství cizinců u nás považují za přílišné, snížil o sedm procentních bodů a naopak podíl lidí hodnotících množství cizinců v ČR jako „přiměřené“ o šest procentních bodů vzrostl.

Z hlediska vzdělání uváděli možnost „příliš mnoho“ relativně častěji vyučení, „přiměřeně“ pak absolventi středních škol s maturitou. Podle životní úrovně podíl hodnocení „přiměřeně“ roste s jejím zlepšováním, podíl odpovědí „příliš mnoho“ má tendenci opačnou. Z hlediska politické orientace za „přílišné“ množství cizinců označovali stoupenci KSČM, za „přiměřené“ pak voliči TOP 09.

Tabulka 1: Dlouhodobý pobyt cizinců v ČR² (%)

	5/2003	5(2007	3/2008	3/2009	3/2010
vůbec ne	17	10	8	11	9
jen za určitých podmínek	73	74	80	78	78
bez omezení	5	12	9	7	10
neví	5	4	3	4	3

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Respondentů jsme se také ptali, zda by cizinci měli mít možnost dlouhodobě pobývat na území ČR. Z nabízených odpovědí většina (78 %) vybrala „jen za určitých podmínek“, 10 % uvedlo „prakticky bez omezení“ a podle 9 % občanů by cizincům nemělo být vůbec umožněno dlouhodobě u nás pobývat. 3 % dotázaných uvedlo možnost „nevím“. V porovnání s výzkumy z let 2008 a 2009 nebyla u této otázky zaznamenána žádná statisticky významná změna. Oproti roku 2003 je ovšem patrný zřetelný úbytek lidí, kteří jsou zcela proti dlouhodobému pobytu cizinců v ČR.

Z hlediska vzdělání se relativně nižší podíl zastánců neomezeného pobývání cizinců v republice objevil mezi vyučenými. Z hlediska věku je více odpůrců dlouhodobého pobývání cizinců v kategorii starších 60 let. Souhlas s pobýváním cizinců v zemi se zvyšuje se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně.

Tabulka 2: Umožnit trvalé usazování (%)³

	2/2005	3/2008	3/2009	3/2010
rozhodně ano	3	6	5	5
spíše ano	25	36	29	36
spíše ne	43	34	39	36
rozhodně ne	22	17	21	17
neví	7	7	6	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Dále byla respondentům položena otázka, zda by mělo být umožněno usadit se v ČR každému, kdo o to projeví zájem. Mírná nadpoloviční většina dotázaných (53 %) s tímto nesouhlasí, v tom 17 % rozhodně a dalších 36 % spíše. Naopak souhlas vyjádřily zhruba dvě pětiny (41 %) oslovených, z toho 5 % rozhodně a

² Otázka: „Cizinci by v ČR a) neměli mít vůbec možnost dlouhodobě pobývat, b) měli mít možnost dlouhodobě pobývat jen za určitých podmínek, c) měli mít možnost pobývat prakticky bez omezení?“

³ Otázka: „Domníváte se, že každému, kdo má v úmyslu přijít do České republiky a žít zde, by to mělo být umožněno?“

36 % „spíše“. Oproti loňsku se podíl souhlasu s trvalým usazováním cizinců v ČR zvýšil o sedm procentních bodů při stejném poklesu podílu nesouhlasících. Tím se však postoje české veřejnosti v této otázce pouze vrátily do podoby, kterou měly v roce 2008.

Častěji než ostatní vyjádřili nesouhlas s umožněním neomezeného příchodu cizinců lidé starší 60 let, naopak se vzrůstající životní úrovni roste podíl kladných odpovědí.

Tabulka 3: Má ČR přijímat uprchlíky?⁴ (%)

	2/2005	3/2008	3/2009	3/2010
měla by přijímat všechny	4	6	7	7
měla by přijímat jen některé	68	72	68	63
neměla by vůbec přijímat	21	16	19	23
neví	7	6	6	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Dotazník obsahoval také otázku na postoj občanů k přijímání uprchlíků. Podobně jako u přijímání cizinců obecně by ČR podle většiny dotázaných (63 %) měla přijímat jen některé uprchlíky, podle 23 % by neměla přijímat žádné uprchlíky a pouze 7 % občanů má za to, že by republika měla přijmout všechny uprchlíky. Zbytek respondentů zvolil možnost „nevím“. Oproti šetřením z let 2008 a 2009 poněkud narostl podíl těch, kdo si myslí, že by Česká republika vůbec neměla přijímat uprchlíky, a naopak se snížila četnost odpovědí, že by měla přijímat jen některé uprchlíky.

Nesouhlas s přijímáním uprchlíků vyjadřují častěji lidé se základním vzděláním, respondenti nad 60 let a voliči KSČM, naopak vstřícněji k přijímání uprchlíků se staví dotázaní s dobrou životní úrovní či absolventi vysokých škol.

Kromě otázek týkajících se toho, zda a v jakém rozsahu by ČR měla umožňovat cizincům dlouhodobý pobyt či trvalé usazení na svém území a přijímat uprchlíky, šetření zjišťovalo, zda jsou lidé svolní akceptovat eventuální odlišnosti v životním stylu a zvyklostech zde dlouhodobě či trvale žijících cizinců nebo zda by spíše preferovali to, aby se tito cizinci v maximální míře přizpůsobili našim normám.

Tabulka 4: Přizpůsobení se cizinců našim životním zvyklostem⁵ (%)

	5/03	2/05	12/06	5/07	3/08	3/09	3/10
měli by se co nejvíce přizpůsobit	56	59	58	53	68	61	63
měli by se částečně se přizpůsobit	34	35	34	40	27	35	32
měli by mít možnost žít podle svého	6	4	6	4	4	3	3
neví	4	2	2	3	1	1	2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

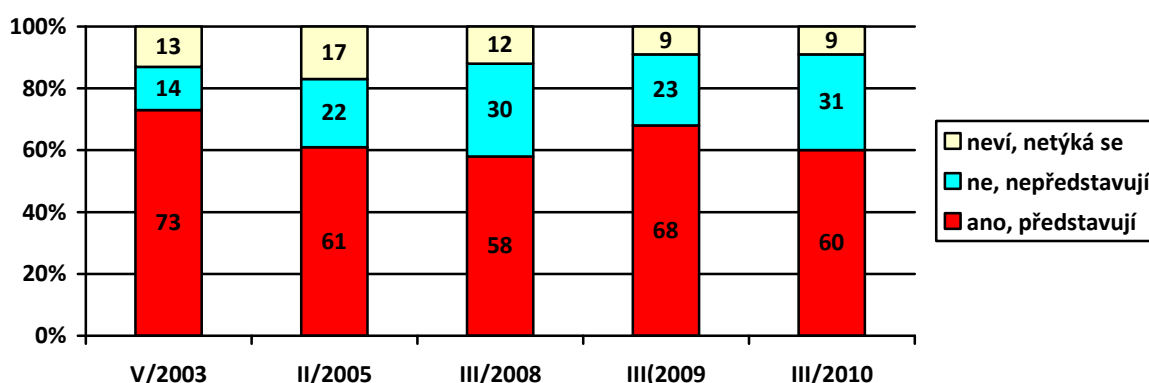
⁴ Otázka: „Řekl byste, že Česká republika by měla přijímat všechny uprchlíky, by vůbec neměla přijímat uprchlíky, by měla některé uprchlíky přijímat a některé ne?“

⁵ Otázka: „Cizinci by se v ČR podle Vás měli co nejvíce přizpůsobit našim životním zvyklostem, částečně se přizpůsobit našim životním zvyklostem, měli by mít možnost žít zcela podle svých životních zvyklostí?“

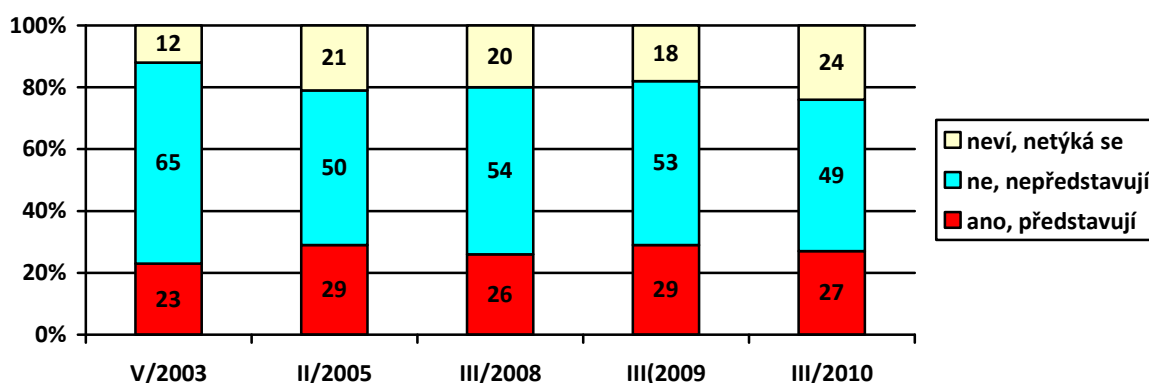
Na otázku, do jaké míry by se měli cizinci žijící u nás přizpůsobit našim životním zvyklostem, odpovědělo 63 % dotázaných, že co nejvíce. 32 % občanů soudí, že by cizinci měli přizpůsobit své zvyklosti těm našim částečně a pouze 3 % jsou pro to umožnit cizincům žít zde zcela podle jejich zvyklostí. Jak vyplývá z časového porovnání výsledků zachycených v tabulce 4, v letech 2003 až 2007 byl podíl lidí zastávajících názor, že by se cizinci měli zcela přizpůsobovat našim zvyklostem, zřetelně nižší než v posledních třech šetřeních, byť aktuálně je tento podíl přeci jen zřetelně menší než při svém maximu před dvěma lety.

Že by se cizinci měli co nejvíce přizpůsobit, si častěji myslí občané starší 60 let, vyučení bez maturity a stoupcí KSČM. Naopak lidé se středním maturitním vzděláním, dobrou životní úrovní, ve věku od 20 do 44 let a preferující ODS či TOP 09 častěji uváděli „částečné přizpůsobení“.

Graf 2a: Představují cizinci problém v rámci celé ČR?

Graf 2b: Představují cizinci problém v místě bydliště?

Další otázka zjišťovala, zda podle mínění českých občanů nově příchozí cizinci žijící zde jsou problémem v rámci celé České republiky a v místě jejich bydliště.⁶ Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 2a, podle 60 % dotázaných osoby jiné než české národnosti, které se do země přistěhovaly v poslední době, představují

⁶ Otázka: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém 1) v rámci celé České republiky? 2) v místě Vašeho bydliště?“

problém v rámci celé České republiky, 31 % se domnívá, že nikoli, a zbytek respondentů neví. Odlišně však občané hodnotí situaci na místní úrovni, jak ukazuje graf 2b: 49 % dotázaných v osobách jiných národností, přistěhovalých v poslední době, v místě svého bydliště problém nevidí, zatímco opačný názor na cizince v místě bydliště uvedlo 27 % respondentů, 16 % lidí se vyjádřilo, že v jejich okolí cizinci nežijí a 8 % neví. Jinými slovy většina z těch, kdo podle vlastního vyjádření mají zkušenost s cizinci v místě bydliště, je na lokální úrovni za problém nepovažuje. Oproti loňskému šetření se o osm procentních bodů snížil podíl respondentů považujících nedávno příchozí cizince za problém v rámci celé ČR, zatímco opačné mínění zaznamenalo stejný nárůst. Podíl lidí považujících nové přistěhovalce jiné národnosti za problém v místě svého bydliště se v průběhu posledních pěti let statisticky významně neměnil.

Na celostátní úrovni představují cizinci problém v menší míře pro ty, kdo svou životní úroveň označují za spíše či velmi dobrou, stoupence ODS nebo strany Věci veřejné. Opačný postoj se relativně častěji vyskytoval u dotázaných se špatnou životní úrovní. Jako problém v místě bydliště označili cizince častěji obyvatelé severních či severozápadních Čech a lidé žijící ve větších městech s populací od 30 tisíc výše.

Celkově výzkum ukázal nepříliš příznivý postoj českých občanů vůči imigraci ze zahraničí: plná polovina dotázaných soudí, že již nyní u nás žije příliš mnoho cizinců a tři pětiny občanů vidí v cizincích pobývajících u nás problém. Na druhé straně obrácený poměr postojů k cizincům v místě bydliště může napovídat, že v každodenním životě občané nepociťují ve spolužití s cizinci napětí. Obecně lze říci, že vůči příchodu a pobývání cizinců v zemi jsou spíše méně nakloněni lidé starší 60 let a také ti, kdo svou životní úroveň považují za spíše nižší nebo nízkou.